

Reuniunea Comitetului de Coordonare al proiectului european „Managementul Sigur al Deșeurilor Radioactive în Republica Moldova — Faza II”

Reuniunea Comitetului de Coordonare al proiectului european „Managementul Sigur al Deșeurilor Radioactive în Republica Moldova — Faza II”

La data de 11 martie 2026, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență a găzduit reuniunea Comitetului de Coordonare al proiectului european „Managementul Sigur al Deșeurilor Radioactive în Republica Moldova — Faza II” (INSC/2021/425-628), finanțat de Uniunea Europeană și de Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională (Sida). Evenimentul a reunit reprezentanți ai instituțiilor naționale și ai partenerilor internaționali implicați în implementarea proiectului, oferind cadrul pentru prezentarea progreselor realizate în cadrul Fazei II și aspectele principale de implementare ale etapei următoare.

La reuniune a participat Secretarul de Stat al Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Victor Grosu, președintele Comitetului de Coordonare, conducerea IGSU, precum și reprezentanți ai Swedish Radiation Safety Authority (SSM), ai National Agency for Regulation in Nuclear and Radiological Activities (NARNRA) și specialiști din cadrul National Radioactive Waste Management Company. Din partea partenerilor internaționali a participat și managerul de proiect din cadrul SSM, Christine Riber Marklund.

În discursul său, Secretarul de Stat Victor Grosu a subliniat importanța cooperării internaționale în procesul de gestionare sigură a deșeurilor radioactive moștenite din trecut.

„Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea de a gestiona moștenirea radioactivă a trecutului în mod sigur, transparent și conform celor mai înalte standarde internaționale. Reuniunea de astăzi confirmă că nu suntem singuri în acest demers — avem alături parteneri europeni și internaționali de excepție, iar rezultatele concrete sunt acum vizibile. Ne aflăm într-un moment important pentru acest proiect și pentru țara noastră”, a menționat oficialul.

În cadrul reuniunii, partenerii proiectului au prezentat raportul detaliat privind implementarea Fazei II pentru perioada 2021–2027. Potrivit raportului prezentat de

managerul de proiect Christine Riber Marklund, au fost înregistrate progrese semnificative în mai multe domenii esențiale pentru consolidarea sistemului național de gestionare a deșeurilor radioactive.

Astfel, a fost îmbunătățit cadrul legal și de reglementare prin finalizarea analizei lacunelor legislative în domeniul pre-dispoziției deșeurilor radioactive, proces care va servi drept bază pentru actualizarea legislației naționale. De asemenea, inventarul național al deșeurilor radioactive este realizat în proporție de aproximativ 80%, fiind efectuate verificări fizice la fața locului și fiind identificate două concepte de dispunere definitivă adaptate contextului național.

Totodată, proiectul a contribuit la consolidarea capacităților instituționale, evaluând conformitatea capacităților operaționale cu cerințele cadrului normativ și legislativ aplicabil. În același timp, au fost elaborate documente tehnice esențiale pentru pregătirea procesului de dezafectare, inclusiv Planul-cadru de dezafectare, evaluarea de securitate și Planul de proiectare detaliată.

Un moment important îl constituie implementare efectivă a infrastructurii de dezafectare, prin demararea construcției instalației de stocare intermediară a deșeurilor radioactive istorice și a sistemului de monitorizare radiologică a mediului. Aceste lucrări sunt finanțate în comun de Uniunea Europeană, Sida, SSM și Guvernul Republicii Moldova, iar finalizarea infrastructurii este planificată pentru prima jumătate a anului 2027.

În cadrul reuniunii a fost prezentată și structura Notei de Concept pentru Faza III a proiectului, care va acoperi perioada 2027–2030. Noua etapă va include implementarea operațiunilor specializate de dezafectare, ce vor presupune recuperarea, caracterizarea, ambalarea și transferul în condiții de siguranță al deșeurilor radioactive istorice, cu implicarea unui contractant internațional specializat.

De asemenea, Republica Moldova urmează să inițieze procesul formal de identificare a amplasamentului și de licențiere a unei instalații de dispunere definitivă a deșeurilor radioactive. Un alt obiectiv important al Fazei III îl constituie actualizarea legislației naționale pentru alinierea la standardele Uniunii Europene și ale International Atomic Energy Agency, precum și consolidarea instituțională a autorității de reglementare și a organizației responsabile de managementul deșeurilor radioactive.

Reprezentantul Comisia Europeană, Hans van Vliet (DG INTPA), a menționat că statutul Republicii Moldova de țară candidată la Uniunea Europeană conferă acestui proiect o importanță strategică deosebită.

Proiectul „Managementul Sigur al Deșeurilor Radioactive în Republica Moldova” este implementat în cadrul Instrumentului de Cooperare în Domeniul Nuclear (INSC) al Uniunii Europene, în parteneriat cu Autoritatea Suedeză pentru Securitate Radiologică

și cu sprijinul financiar al Suediei prin Sida. Activitățile proiectului se desfășoară în complementaritate cu programul de cooperare tehnică al Agenției Internaționale pentru Energie Atomică.

Instalația RADON, moștenită din perioada sovietică, reprezintă principalul sit de gestionare a deșeurilor radioactive din Republica Moldova. Dezafectarea acesteia în condiții de siguranță și gestionarea responsabilă a deșeurilor radioactive constituie o prioritate națională în cadrul Convenției Comune privind Siguranța Gestionării Combustibilului Nuclear Uzat și a Deșeurilor Radioactive.

În aproape un deceniu de cooperare, proiectul a contribuit la elaborarea documentației tehnice necesare pentru dezafectarea instalației RADON, consolidarea capacităților instituționale ale autorităților naționale, realizarea inventarului național al deșeurilor radioactive și pregătirea cadrului legal și tehnic pentru desfășurarea operațiunilor viitoare de dezafectare.

